

ADAOSE ȘI INDREPTĂRI

Pagina 14, rândul 10. In loc de unui Grec, citește : unui om din părțile grecești.

Pag 75. Prevederea din text pare a se adevăra. Dl *Petru Munteanu* student la universitatea din Kiev îmi comunică a fi descoperit în biblioteca de acolo un *Trebnic slavonesc tipărit în Cîmpulung în 1636.*

Pag. 80. Adaoge la dovezile pricinei întroducerii limbei române în biserică locul din prefața cărții *Misterio* sau sacrament sau taine, două din cele șapte, botezul și sfântul mir a lui *Stefan Mitropolitul Ungrovlahiei* tipărită în 1651 în *Tîrgoviștea* (descoperită de curînd de Dl *C. Erbiceanu*. *Revista Biserica ortodoxă romînă*, XIV, No. 9 p. 671 și urm.) Mitropolitul spune că au expus doctrina sfințelor taine «*nu cum a fost pînă acuma slovenește tipicurile, carele nu le pot ști cinstiții și cucernicii preoți pentru nesăbuiala (neînvățătura) lor, ci tot rumănește toate pe rînd*».

Pag. 83 nota 25 (Comp. p. 648) Că *Vasile Lupu* întemeiese o tipografie grecească se dovedește și din o scrisoare a unor călugări din *Liov (Lemberg)* către egumenul *Trei-Erarhilor Sofronie Pociatski* din 1642 Febr. 17, care se află la biblioteca din Kiev, după cum îmi comuniăă Dl *P. Munteanu*, din care scrisoare se vede că egumenul ceruse la tipografia din *Lemberg* și *șrift grecesc.*

Pag. 84. Opoziția la întroducere limbei române în biserică esie aratăată și de însuș mitropolitul *Stefan* în prefața la *Misterio* : „*că nu se cade vouă dreptilor mei fii ai pravoslaviei să vă împoneșiți și să vă scrăbiți în potriva păstoriului vostru, căci am dres rînduialele și le am propus pe romănește.*“ (*Biserica ortodoxă, idem*).

Pag. 90, r. 8 în loc de Romîinii le-au împrumutat de la normele citește: Romîinii le-au împrumutat normele.

Pag. 92 r. 12 în loc de făcîndu-se pe acest sat, citește făcîndu-se acest sat.

Pag. 102, nota 34. Reproducem pentru marele său interes în întreg testamentul Elinei Cantacuzino după originalul pe pergament pastrat în Arhiva d-lui George Gr. Cantacuzino din București (Comp. Arhiva societății literare și științifice din Iași I, p. 249).

Eû Elina, fata răposatului Șarban Voevod și a doamnei Elinei, care am fost jupăneasă răposatului Constantin Cantacuzino vel post., adeverez cu această scrisoare a mea pentru că ajungînd eu la vîrsta bătrînețelor cugetat-am din inima mea cătră prea bunul Dumnezeu ca să călătoresc cătră Ierusalim să mă închin acolo sfîntului loc unde au fost îngropat preacuratul trup al sfîntiei sale, să plîng mulțimea păcatelor mele. Drept aceia fiind eu gata asupra purcesului, am chemat pe toți cei de la inimă a mea iubiți copii Constantin, i Mihaiu, i Mateiu, i Iordache, dîndu-le poruncă și învățătură precum să cade tuturor celor ce iubesc fiii lor, poruncindu-le a păzi toate cîte sînt scrise aici mai jos.

Întâi fiii miei să vă îmbrăcați cu frica lui Dumnezeu și a-celuia unuia să slujiți și lui să vă închinați, și să iubiți unul pre altul, lăcuind într-o dragoste frățească după cum stă zis că unde vor fi frați adunați în numele meu acolo sînt și eu prin mijlocul lor. Și iar cine va lăcui cu dragoste în mine voi lăcui și eu într-însul. Că unde este dragostea acolo este și pacea. Drept aceia fiii mei să lăcuiți toți împreună ca cum ați fi într'un suflet, să nu se despartă unul de altul nici cît, ci să cinstească cel mai mic pre cel mai mare cum se cade. Așijderea și cel mai mare să iubească pre cel mai mic, după cum este zis: iată acum ce este mai bine și mai frumos decît a lăcui frații împreună. Drept aceia dragii mei fii iată că aleg din mijlocul vostru pre fiul meu Constantin, supuindu-l a fi în locul meu ispravnic, adevă să aibă el voe a căuta casa mea și de toate satele și moșiile și țigani mei, veri cîți vor fi, au de moșie au de cumpărătoare; numai el singur să aibă a porunci tuturor cîți se vor alla supt oblaștia casei mele, și să iee sama părçalabilor și de dînsul să asculte toți. Așijderea și ce ar fi venitul casei, adevă de la sate, moșii, țigani, mult puțin ce ar fi, el să stringă și dintr'acest venit să aibă a plăti datoriile cîte au mai rămas, însă cele făcute pentru

casa noastră. Și plătindu-se, tot ce ar mai rămânea, să se stringă tot la un loc puindu-se în socoteală bună, până ce ar da Dumnezeu să mă învîrtejesc din calea ce am purces. Atunci iar cu socoteală se vor face toate precum se cade. Pentru aceste toate poruncesc vouă, iubiților mei fii, Mihaiu, Mateiu și Iordache, legîndu-vă cu mare numele lui Dumnezeu, ca de acum înainte să aveți a asculta toți de al vostru frate mai mare Constantin, să-l cinstiți și să vă plecați; că fiul meu Constantin, în urma nevoii care au tras pre zilele lui Grigorie Voevod, strîngîndu-ne toți care dupre unde am fost izgoșiți, și fiindu-ne casa rămasă de toate și căzută la mare datorie, atunci am ales și am pus pre dînsul de au căutat de toate nevoile casei. Mai virtos în zilele Ducăi Voevod, cînd am căzut la a doua nevoie încă fiind domnia la Cocorăștii de Grind. Atunci o samă de coconi au scăpat la Ardeal; iar Constantin au rămas aici la mare grijă, supuindu-se la toate trebile casei în tot felul, de au ținut moșiile și au plătit datoriile și multă folosință au cunoscut pentru dînsul de au slujit casei și fraților lui cu dreptate de atunci până acum. Așijderea și de acum înainte încă l'am pus și l'am lăsat ca să caute de aceste toate cite scriu aici mai sus. Iar de mi să va tîmpla de la Dumnezeu moarte în calea ce merg, care este de obște tuturor, atunci voi acești 4 frați și cu nepoții miei, feciorii lui Drăghici spătariul, cu mare înțălepciune să vă stringeți toți la un loc de taină, să alegeți din oamenii casei noastre sau din prietenii noștri unul sau doi, să fie oameni buni și cu frica lui Dumnezeu și să facă împărțala satelor, moșiilor, țiganilor, însă 5 părți mari, veri cite vor fi, multe, puține; însă osebi din scaunul caselor Mărgininesc, împreună cu Filipeștii și cu moșia Surcile de la Bălțați și de la Călinești și de la Cucleș. Aceste toate să aibă a le ținea numai 4 frați: Constantin, Mihaiu, Mateiu și Iordache. Iar doi frați ce au fost mai mari, Drăghici și Șarban, să nu aibă nimic treabă acolo, pentru că fiind și mai mari și ajungînd noi vremi bune și norocite, făcutu-le-au soțul meu ciștig bun, cu care ciștig și-au făcut lor osebi sate, moșii, țigani și case de piatră, unul la Măgureni, altul la Drăgănești. Și așa fiind ei întemeiați de la soțul meu socotit-au dumnealui cu mine împreună încă dintr'aceste vremi de i-am osebit dintr'aceste sate ce scrie mai sus, ca să nu aibă ei nimic treabă, fără numai acești 4 frați, pentru că au rămas mici și ne-căutați de noi; caci am căzut la vremi grele și nenorocite supt multe patimi și nevoi și grele prăzi. Așijderea semnez ca să se știe și pen-

tru partea fiului meu Șarhan Voevod, că aducindu-l Dumnezeu a fi domn țării Rumânești, socotitam eu singură ca să nu ție parte prin toate satele împreună cu ceștialți, ci am ales din toate moșiile mele niște sate întregi, care sint scrie la altă carte a mea, și le am potrivit să fie tocma cu ce i-ar fi venit partea lui din toate satele, să aibă a le da cocoanelor lui și mie nepoate zestre, să le moștenească ele cu bună pace, iar într'alte sate, moșii să nu aibă treabă. Iar osebit de aceste sate și de scaunul Mărgininesc cîte vor rămînea să aibă a le ținea numai ceilalți 5 frați, precum scrie mai sus. Pentru că eu singură așa am tocmit de bună voia mea, mai virtos luînd izvod de la moașa mea răposata jupăneasa Maria ot Coiani care au făcut și au tocmit prin zilele tătîne-mieu, răposatul Șarban Voevod. Iar pentru țigani cîți sînt ai casei mele, au de moșie au de cumpărătoare, să aibă a se împărți pre 6 frați, tocma unul ca și altul și să ție fiește care a lui pre deplin. Așijderea feții mei vă mai adaog încă învăătura de cele ce știu că v'au învățat și tatăl vostru și v'au legat cu blăstăm, acum dar și cu aceia urmez și vă leg sub blăstămul lui Dumnezeu și sub blăstămul meu cel părintesc să nu vă plecați urechile voastre supt ascultarea cuvintelor jupăneselor voastre, însă de cele proaste și vrăjbitoare care fac fraților neviață, nici să se amestece ele în vorba voastră cînd veți avea între voi au pentru moșii au pentru alte trebi, ci să-și păzască fiește-care trebile. Iar de veți avea care cumva la mijlocul vostru ceva bănuială ca niște oameni, iar voi singuri în taină să vă tocmiți și să vă împăcați precum știți, că și noi v'am ținut pre toți le un loc neosebiți; așa și voi să îngăduiți unul altuia, ca nu care cumva să stricați numele cel bun și veți cădea în ponosul oamenilor, luînd pildă de la cei ce au fost așa cum procopsesc. Acum fiii mei după aceste toate întăresc cu blăstăm mare cum de veți ținea această tocmală și învățătură ce am făcut eu, iar voi să fiți blagosloviți de Dumnezeu și de noi și să fiți fericiți și procopsiți în toate; iar carele nu va ținea ci să va ispiti care cumva să strice și să calce tocmala mea, acela să fie blăstămat de sfîntul Domnul nostru Is. Hr. și de singură Maria precista să fie pirit la vremea judecătii așijderea și de noi și să fie de 3 ori proclat și afurisit de 325 sfînti părinți din Nikea și să lăcuiască cu Iuda și cu Arie. Și am scris eu bătrînul sluga dumnealor Stoica Ludescul logofăt însă cu învăătura bunei stăpînei mele jupănesei Elina star postelniceasa în satul dumisale Gor-Mărgineni ot Prahova, meșita Septemvrie 1, 7190 (1682).

Pag. 130, nota 34 rîndul 6 în loc de *hirtia* citește *hărtia*.

Pag. 271 în titlu în loc de 1653—1691 citește 1653—1693.

Pag. 429 r. 2 și 4 de jos în loc de 1696—1701 citește 1696—1700 și în loc de 1701—1703 citește 1700—1704.

Pag. 573. Petrecerile de la nunta lui Ștefan Radu descrise și de *Ioan Kemény* în memoriile sale. Reprodusă această parte în *Helrad*. Echilibrul între antiteze, p. 73 și urm.

